

pagina	artikel	opmerking	referentie
8	1	Het klimaatplan moet ook gaan over hoe we andere landen compenseren voor de schade die onze historische hoge uitstoot heeft veroorzaakt. De verdeelsleutel staat in dit artikel van Nature.	https://www.nature.com/articles/s41893-023-01130-8
13		We moeten vooral inzetten op het recyclen van plastic. Oliemaatschappijen, waaronder Shell, bouwen te veel plastic fabrieken, waardoor nieuw plastic goedkoper is als recycled plastic. Dat is niet goed. Graag iets aan doen.	
16	2.1	Maatschappij, de paragraaf over rechtvaardigheid (blz 16) Reactie: Twee derde van het gasverbruik door Nederlandse bedrijven en instellingen is vrijgesteld van energiebelasting. Voor grootverbruikers die nog wél worden belast, geldt een veel lager tarief dan voor andere bedrijven. Als deze belastingvoordelen worden afgeschaft, kan het geld dat daarmee vrijgemaakt wordt, worden aangewend om mensen met lage inkomens te helpen met het isoleren en verbeteren van hun huizen.	https://www.somo.nl/nl/fossiele-subsidies/
18	2.2	Hoewel het erg duur is, moeten we investeren in Direct Air Capture and Carbon Storage (DACCS). De urgentie is hoog. In IJsland zijn ze al bezig (https://climeworks.com/plant-orca). Enkele startups zijn hier mee bezig en die moeten ruime financiering mogelijkheden krijgen.	https://ce.nl/wp-content/uploads/2023/07/CE_De_lft_220460_Koolstofverwijdering_voor_klimaatbeleid_DEF-gecorrigeerd.pdf
19	2.4	Mondiaal, Europees en Nationaal beleid): over de Internationale Klimaatstrategie (IKS) waarin wereldwijd wordt geïnvesteerd in emissiereductie zoals energie, transport, landbouw en circulair. (blz, 19) Reactie: De Nederlandse staat steunt met exportkredietverzekeringen (via Atradius DSB) projecten van Nederlandse bedrijven in landen waar risicovolle situaties heersen die het slagen van hun project bedreigen. Het grootste deel van die steun gaat naar vervuilende bedrijven in de fossiele industrie. Als dit kabinet daarom zou besluiten om geen olie- en gasgerelateerde steun te verlenen, helpt dat Atradius enorm om de energietransitie in de buitenlandse handel/investeringen te bevorderen.	https://milieudefensie.nl/doe-mee/veelgestelde-vragen-over-exportkredietverzekeringen
23	3.1	Er staat "een kans van 50% te behouden dat opwarming van de aarde beperkt blijft tot 1,5°C". Een kans van 50% is te weinig.	

		Maak een plan om tenminste 80% kans te kunnen halen.	
24		Figuur 1: Eenheden van de Y as toevoegen. Het zwartepunt van de reducties ligt tussen 2020 tot 2040 (en niet 2030 tot 2040) omdat de helling van de gele lijn het steilst is. Graag corrigeren. Ook graag huidige status (2024) toevoegen. Als het goed is zitten we precies op de gele lijn! Ik ben benieuwd.	
25		Figuur 2: Eenheden van de Y as toevoegen.	
29		"Op weg naar klimaatneutraliteit is met name het tekort aan technische vakmensen een remmende factor". Sommige asielzoekers met de juiste vaardigheden (bv zonnepanelen installeren) zitten maanden in een AZC. Om iets aan het tekort te doen, moeten we de vaardigheden van de asielzoekers gebruiken.	
30		Het inzetten op kernenergie is een slecht plan. Het is duur en we weten nog niet hoe we op een veilige manier om moeten gaan met het afval. 100 jaar opslaan in Covra is te kort. Het is beter om in opslag technologie te investeren.	https://www.milieucentraal.nl/energie-besparen/zonnepanelen/thuisbatterij-zonne-energie-opslaan/
30		Het probleem met waterstof is dat het gaat lekken. Mijn broer werkt voor de VN. In een artikel zegt hij: "Waterstof is een zwaar indirect broeikasgas, vele malen sterker dan CO2, doordat het de afbraak van methaan, ook een zwaar broeikasgas, in de atmosfeer vertraagt. Waterstofmoleculen zijn zo klein, dat ze zelfs door stalen pijpen heen kunnen ontsnappen." En we hebben geen idee hoeveel waterstof er ontsnapt.	https://tweakers.net/nieuws/206406/waterstofvervoer-naar-nederland-is-door-kans-op-lekkages-een-slecht-idee.html
33	3.3	De Transitie in Sectoren - Internationale lucht- en Scheepvaart (blz. 44) Reactie: Kerosine, een fossiele brandstof van het vliegverkeer (en commerciële vaart op binnenwateren), is nog steeds vrijgesteld van BTW. Dit kan niet langer. Op stroom voor treinen en benzine en LPG voor auto's wordt wél BTW geheven. Ook wordt er geen belasting geheven over vliegtickets (zowel voor binnenlandse als buitenlandse vluchten); ook daarover moet BTW geheven worden. Gezien de omvang van het vliegverkeer in Nederland zal dat een enorme nieuwe inkomstenbron opleveren, die gebruikt kan worden voor het ontwikkelen van duurzame mobiliteitsoplossingen (zoals beter en goedkoper openbaar vervoer).	https://www.rijksfinancien.nl/miljoenennota/2025/bijlage/3096805

36		De vraag naar aardgas daalt. Daarom is het niet wenselijk om nieuwe gasboring te voorkomen in het Waddengebied.	https://waddenvereniging.nl/verschil-maken/gaswinning/
43		Duurzaam personenvervoer is cruciaal. Ik ben voorstander van car sharing en gratis openbaar vervoer (zoals in Luxemburg).	
46	3.4	Naast koolstofverwijdering moeten we ook inzetten op geo-engineering, bv door de straling van de zon terug te reflecteren. Dit onderwerp wordt niet graag besproken, maar gezien de ernst van de klimaatcrisis moeten we in ieder geval onderzoeken hoe we het kunnen doen. Wordt op p 64 besproken.	
50	3.5	Opbouw circulaire economie - er zijn betere financiële prikkels nodig (blz. 52) Reactie: De Nederlandse overheid is nog steeds voor ruim 40% aandeelhouder van ABN AMRO, en zou dus meer kunnen sturen op het financieringsbeleid van deze bank, zodat die meer gaat investeren in ondernemingen met plannen voor de opbouw van circulaire economie. ABN AMRO is de laatste jaren minder gaan investeren in fossiele projecten maar dit leidde niet tot meer financiering van hernieuwbare energie.	https://eerlijkegeldwijzer.nl/campagnes/meer-dan-80-van-de-investeringen-in-energiesector-door-banken-verzekeraars-en-pensioenfondsen-gaat-naar-fossiel
62		Systeemaanpak waterstof: toevoegen hoe we waterstof lekkages kunnen detecteren en vermijden.	
70	5.1	Samenwerking met anderen: Burgerberaad (blz 71) Reactie: Het is fijn dat het Burgerberaad er nu echt is, maar ik pleit hierbij voor een jaarlijks burgerberaad. Dat is een veel inclusievere consultatiemethode. Deze internetconsultatie is nauwelijks openbaar bekend gemaakt (er zijn maar enkele honderden reacties, dat is heel weinig), is ondoorzichtig in haar besluitvorming, kan door de lobby van grote bedrijven makkelijk beïnvloed worden en is daardoor weinig democratisch of inclusief. Om cherry-picking te voorkomen, is het wenselijk dat de adviezen van een burgerberaad bindend zijn. De verleiding is groot voor politici om slechts de adviezen over te nemen die goed zijn om weer opnieuw gekozen te worden (zoals in Frankrijk gebeurde).	

72		Een Gantt chart toevoegen in dit rapport waarin we zien: wat doen we wanneer en wat zijn de afhankelijkheden van de taken. Vergeet de milestones niet. Daarna, regelmatig het publiek informeren over de status van het plan. Waar staan we, wat zijn de vertragingen, wat zijn de mitigation strategies? Doe dit een keer in de 6 maanden in dezelfde stijl als de corona updates van Mark Rutte en Jaap van Dissel.	
82		"Landen hebben ook afgesproken om reductie van andere krachtige broeikasgassen zoals methaan te versnellen". In dit rapport wordt niet besproken hoe Nederland methaan emissies gaat reduceren. Graag in detail toevoegen hoe we dat gaan doen.	
100		Meer grafieken toevoegen aan het rapport. Het is heel veel tekst.	